

1 (Sem-3) SAN

2024

SANSKRIT

Paper : SAN0300104

(Nationalism in Sanskrit)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks
for the questions

Answer either in Sanskrit or English (For Major)

Answer either in Sanskrit or English or
Assamese (For Minor)

UNIT—I

(Indian Concept of Nation)

(राष्ट्रविषयिकी भारतीयधारणा)

(Marks : 15 / अंक : 15)

1. Answer the following questions briefly : $1 \times 4 = 4$

अधस्तनानां प्रस्तनानां लघूतराणि देयाणि—

(a) What is the ancient historical name of
Bhāratavarṣa?

भारतवर्षस्य प्राचीन-ऐतिहासिकं नाम किमस्ति?

(Turn Over)

(b) In ancient India, the term 'Rāṣṭra' was more connected with spiritual unity.

(Write True or False)

प्राचीनभारते 'राष्ट्रम्' इति पदम् आध्यात्मिकैक्येन सह अधिकं संयुक्तमासीत्।

(शुद्धम् अशुद्धं वा लिखतु)

(c) The earliest use of the term 'Rāṣṭram' is found in ____.

(Fill in the blank)

राष्ट्रपदस्य प्राचीनतमः व्यवहारः प्राप्यते।

(रिक्तस्थानं पूर्यत)

(d) In which Sūkta of the Rgveda the expression "अहं राष्ट्री संगमनी वसूनाम्..." is found?

ऋग्वेदगते कस्मिन् सूक्ते "अहं राष्ट्री संगमनी वसूनाम्..."
इत्यादिवचनं प्राप्यते?

2. Write short notes on any three of the following :

अथस्तनेनु पदत्रयस्य विषये संक्षिप्ता दिप्पणी लेखनीया—
2×3=6

राष्ट्रः सप्तसिन्धुः थत्रियः जनपदः पुरुराज।

A25/250

(Continued)

3. (a) Write a note on the Vedic concept of Rāṣṭra.

राष्ट्रसन्दर्भे वैदिकधारणामवलम्ब्य दिप्पणी एका लेखनीया।

Or / अथवा

(b) Explain how the concept of Rāṣṭra has been projected in the works of Kālidāsa.

कालिदासकाव्ये राष्ट्रधारणा कर्त्तव्यं प्रतिफलिता वर्तते तद्विषये आलोच्यताम्।

UNIT-II

(National Symbols and their Significance)

(जातीयं चिह्नजातं तदगतमहत्त्वं च)

(Marks : 15 / अङ्कः : 15)

4. Explain the significance of the following (any three) : 5×3=15

अधोलिखितेषु पदत्रयस्य माहात्म्यम् आलोच्यताम्—

अशोकक्रमः ; वन्देमातरम् ; पश्चम् ; शकाद्वः ;
जातीयध्यजगतशेतवर्णः ; मसूरः।

A25/250

(Turn Over)

(4)

UNIT—III

(Concept of Bhāratavarṣa)

(भारतवर्षस्य अवधारणम्)

(Marks : 10 / अङ्कः :—10)

5. Answer any one of the following : 10

अधस्तनयोः एकस्य उत्तरं देयम्—

(a) Discuss the various features of the concept of Bhāratavarṣa as described in the Vedic sources.

वैदिकसाहित्ये प्रतिफलितां भारतवर्षायकीं धारणामवलम्ब्य तद्विशिष्टव्यातम् आलोच्यताम्।

(b) Write a note on the concept of Bhāratavarṣa as it is reflected in the Rāmāyaṇa.

रामायणे निर्दिष्टं भारतवर्षधारणामाधारीकृत्य एका टिण्णी विस्तरीया।

A25/250

(Continued)

(5)

UNIT—IV

(Ancient Indian Administrative System)

(प्राचीनभारतीयप्रशासनिकव्यवस्था)

(Marks : 20 / अङ्कः :—20)

6. Answer the following in brief : $1 \times 4 = 4$

अधस्तनानां लघूत्तराणि देयानि—

(a) In which Chapter of the Manusamhitā, the topic of the divine origin of king is told?

मनुसंहितायाः कस्मिन् अध्याये राज्ञः ऐश्वरिकोत्पत्तिविषये उल्लेखोऽस्ति?

(b) How many Parvans are there in the Mahābhārata?

महाभारते पर्वसंख्या कतिसंख्यका?

(c) Kauṭilya's Arthaśāstra is the first Arthaśāstra in Sanskrit literature.

(Write True or False)

कौटिलीयार्थशास्त्रं संस्कृतसाहित्यस्य प्रथमम् अर्थशास्त्रं वर्तते।

(गुद्धम् अशुद्धं वा लिखतु)

A25/250

(Turn Over)

(6)

(d) What is the second गुण in the set of six Gunas connected to royal administration of ancient India?

प्राचीनभारतस्य राज्यप्रशासनविषयकषाण्डुप्यसन्दर्भे द्वितीयः
गुणः कः भवति?

7. Write short notes on any three of the following :

$$2 \times 3 = 6$$

अधस्तनेषु पदन्यं गृहीत्वा संक्षिप्ता टिप्पणी लेखनीया—
सन्धि ; दण्ड ; विजिगीषु ; मित्रामित्र ; आसन।

8. Answer any one of the following questions : 10

अधोलिखितेषु एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लेखनीयम्—

(a) Explain Saptāṅga theory as per ancient Indian sources.

प्राचीनभारतीयशास्त्रानुसारं सप्ताङ्गतत्त्वम् आलोचनीयम्।

(b) Discuss the theory of the 'divine origin of king' as per the *Manusamhitā*.

मनुसंहितानुसारं 'राज्ञः ऐश्वरिकोत्तर्त्त्वः' इति विषये
आलोच्यताम्।

A25/250

(Continued)

(7)

(c) Write a note on the importance of the *Arthaśāstra* in the field of ancient Indian administration policy.

प्राचीनभारतीयप्रशासनिकक्षेत्रसन्दर्भनिष्ठम् अर्थशास्त्रमाहात्म्यम्
अवलम्ब्य एका टिप्पणी लेखनीया।

★ ★ ★

A25—2000/250

1 (Sem-3) SAN